Ч. 59 (11.400). Львів, неділя 17. березня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРІАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Дух Пілсудчини не знає відступу"...

Львів, дня 16. березня 1929.

Те, що діється тепер на варшавській політичній арені, можнаб назвати змаганнями, очевидно політичними, між соймом і урядом, можнаб називати також ігрищами, можнаб назвати комедією, але можнаб дошукатись там і завязків трагедії. Та чи не найкраще буде назвати це двобоєм між урядом і парляментом. Двобій цей тим оригінальний, що він, хоч і нерівний, то затяжний. Нерівний тому, що уряд розпоряджає цілим державним апаратом і армією, отже силою, а сойм нічим крім трибуни, з якої має змогу розливати потоки слів.

Уряд робить своє, не рахуючись з парляментом та ігноруючи його. Сойм в очевидному подразненні реагує на те демонстративним скресленням диспозиційних фондів не тільки міністрові внутрішніх справ, але й самому марш. Пілсудському. (Коли говоримо про сойм, то все маємо на увазі теперішню його опозиційну більшість.) У відповідь на те марш. Пілсудський дає соймові „пощочину" та виголошує своє експозе в сенаті, виголошує з питомим собі посмаком ревелиції про „веселі бюджети" його попередників на становищах військових міністрів. Ображується тим сойм, ображуються і ґенерали, бож вони були міністрами. А результат цілого виступу марш. Пілсудського перед сенатом? — Він такий, що сенат привертає диспозиційний фонд міністрові Складковському, а зате приймає постанову сойму про скреслення диспозиційного фонду марш. Пілсудському. Виходить, що марш. Пілсудський не мав даних на більше довіря до сенату ніж до сойму.

Але на тім не кінець. Сойм ставить міністра скарбу в стан обвинувачення за переступлення бюджету. Уряд бере міністра в оборону, але не зважаючи на те, міністр скарбу йде до димісії і стає як обвинувачений перед соймовою слідчою (бюджетовою) комісією. Уряд, що брав міністра в оборону, годиться на це. Міністр перед комісією оправдується. Здавалось би, що уряд пішов на уступки для сойму, видаючи міністра на суд. Але показується, що ні. Ось комісія зажадала по переслуханні міністра і керманича державної контролі ще й деяких документів і вияснень від голови уряду. Голова уряду відмовив видачі документів. Значить: напруження знов загострилось, або іншими словами: двобій не перервався. Комісія рішила поставити міністра як обвинуваченого перед державний трибунал.

А які наслідки цілого двобою і поставлення міністра перед державний трибунал? — Вони такі, що „вчорашня біржа — пише проурядовий „Ґлос Правди" з 14. березня — вже занотувала знижку польських паперів на закордонних ринках". Такі висліди двобою! А уряд веде далі свою політику і не робить собі нічого зі скреслень диспозиційних фондів. Парлямент „бореться", не маючи змоги того уряду побороти. Виходить, що двобій віби безвиглядний. Та невже?

Ні! Бо ось проурядовий „Ґлос Правди" в цитованій статті пише, що все те, що діється, є трагічною наукою". „Є це болюча лекція, — пише дословно — виховання при допомозі чистилищного вогню. Одначе коли інакше не може бути, коли столітня неволя занадто богатьома отруями заправила польську кров, коли десять літ незалежности, а значно більше боїв за волю, не відслонили нам правдивого сонця нашої весни — то чистилищний вогонь мусить довершити процесу відродження. Гора зібраних проступків і промахів підіймається чимраз вище. *В її вогні мусить бути стоплений всякий старовинний баляст, щоби відділити шляхотний метал від ржі та домішок. Мусить прийти час, коли шляхотний метал позбудеться гризучих його квасів*".

З того висновок, що двобій повинен таки скоро припинитись. Так „уряд премієра Бартеля — каже проурядовий „Дзеннік Львовскі" з 16 ц. м. — дав дуже виразний доказ, що не має наміру приневолюватися в своїй тактиці та рішеннях до соймових штучок, обрахованих на підриванню автторитету уряду і викликування в масах фальшивих опіній... Децизія уряду і становище, заняте супроти вимог, заголошених бюджетовою комісією, є для маршалківського табору *радісною в тих днях признакою, що леґіоновий дух, дух „Пілсудчини", не знає відступу*".

Цей „леґіоновий дух" звуть у соймі „політикою полковників", що рветься розтинати шаблюкою всякі намотані політикою вузли, а в тім і вузол двобою між соймом та урядом. Одначе гаряч і енерґію „полковників" стримували досі — як кажуть — польські господарські кола, які не вірять, щоби евентуальний розпуск сойму, чи новий державний переворот, не потрясли економічно Польщею до самих основ та не віддали на поталу важкої праці над розбудовою господарського життя за останніх 10 літ. І тому то, кажуть, нинішній польський парлямент ще жиє та обвинувачує міністрів. І тому то „дух полковників" та їх розмах так довго не виладовується.

З наведених голосів двох проурядових органів-виходилоб, що саме зближається момент, коли вузол таки зважаться перетяти та піти вперед, бо дух „Пілсудчини не знає відступу".

Національні меншости в Женеві.

Берлін, 14. березня 1929.

Ми всі пригадуємо собі цей широкий розмах, з яким міністр Штреземан зажадав на минулій сесії Ради Ліґи Націй в Люґано ґрунтовного полагодження меншостевої проблеми. Минуло чверть року. Дебата прийшла і пройшла, люди перебалакали, відбулись там, як і слід було, промови, репліки дупліки і т. п. В результаті створено комісію і в тій комісії справа, розуміється, покищо мирно упокоїлась.

Як бачимо, Ліґа Націй має в тому відношенні свої міцні традиції, ґрунтовно вироблену практику, якої нарушувати не слід. Але разом з тим, черговий раз виявляється, наскільки інститут Ліґи Націй є отою добре „ватованою коміркою для поривчистих", де безболізно і в джентельменських формах придушується всякий зрив, всяка ініціятива в напрямку мирної зміни усього нинішнього, безглуздого, европейського, політичного положення.

Сорок міліонів европейських людей живе нині у положенні національних меншостей? Хіба так виглядає практика, щодо принципу „самовизначення націй", отжеж того принципу, що за його допомогою алянти побідили у війні, розсаджуючи знутра систему центральних держав. Бріян це знає. І знає теж і тому цілком правильно говорить, що тих 40 міліонів людей змогло би при спільнім порозумінні представляти поважну небезпеку „системі сучасного мира", отжеж системі французького панування в Европі. То теж заявив у Женеві дословно, що *„не можна допустити, щоб отих 40 міліонів сотворили колинебудь бльок незадоволених"*. Є тільки дві можливости, і тільки два методи, щоби до цього зблькування не допустити. Перший і найбільше чесний метод — це задовольнити бажання національних меншостей і то в повнім обємі! Другий метод? Тримати ті меншости у послусі та в покорі засобами брутальної фізичної сили. Вибрано на практиці той другий метод і в афері тайного франко-бельгійського мілітарного пакту ми бачили ту практику в повнім обємі.

Коли Рада Ліґи вже ніяк не могла отверто станути на своїй останній сесії на безоглядну, щиру точку погляду Мелльо-Франка, що - мовляв, *культурна охорона національних меншостей представляє собою покищо лише переходовий період для їх повної асиміляції*, то всеж точка погляду, на якій Рада Ліґи станула, залишилась і після дебати така як і була: всі культурні й релігійні домагання національних меншостей *не повинні стояти у суперечности до „своїх" держав. Абсолютна льояльність супроти „своєї держави", але зате меншостева свобода мови віри і звичаю*, формула, що в її рямці Рада Ліґи Націй бажалаб втиснути меншостеву проблему. Чи в тісні рямці цеї формули вміщується на ділі меншостеве питання — особливож українське? Тут навіть не приходиться про те широко говорити, що ні. Також усі ті дрібні зміни в юридичнім порядку зношення і вирішування меншостевих жалоб перед Ліґою Націй, запропоновані делеґатом Данлюрандом ні крихітки не змінюють самої суті справи. Бо суть справи є проста і ясна: національні меншости або бажають злучитись зі своїми материками, на яких є національні держави або, якщо тих нема, то хочуть самі оформитись державно.

Меншостеве питання, що виросло у великих часах і на підложу великої ідеї самовизначення, вимагає не менше великих людей і чинів. Ті засоби, якими це питання може бути вирішене, мусять бути не менші, як і той великий переворотовий час, в якому це питання повстало. Але ті засоби є інші від звичайної дипломатичної позакулісової шахерки. Бо саме в площину такої шахерки поставлено в Женеві останнім разом цілу справу. Коли Штреземан поставив у Люґано своє катеґоричне домагання, щоби негайно вирішувати справу національних меншостей, то цей його крок був — як це було сказано свого часу в „Ділі" — зрозумілий тільки з політичної ситуації данного дня, отжеж з почуття повної ізоляції німців, в повному дипломатичному франко-бритійському окруженні. В той час Поанкаре виставив свою тезу щодо полагодження репарацій в справі Райнлянду. Німців не підтримав ніхто.

Не маючи ніяких дальших козирів у руці або простіше кажучи, ніяких дальших засобів дипломатичної пресії, Штреземан рішив перебрати на себе ролю меншостевого адвоката і кинути в гру ще й меншостеве питання. Дальший розвиток справи був знаменний. Як відомо, меншостева *дебата мала відбутись у Женеві 5. березня ц. р.* Але що делеґати позїздились доволі пізно і передтим не могли зі собою порозумітись, то дебату пересунено під дрібним юридичним претекстом на слідуючий день. Тимчасом почались позакулісові переговори. Штреземан виголосив пізніше свою промову, але найперше порозумівся ґрунтовно з Чемберленом і Бріяном, годинами з ними конферуючи. До яких висновків, до якого спільного порозуміння прийшли ті дипломати — нам невідомо. Але на другий день всі були дуже здивовані, що промова Штреземана, заповідана з таким широким розмахом, була того рода, що як висловився один з польських журналістів у Женеві: *„ту промову міг такхсамо добре сказати і Залеський"*.

По тім прийшло, що мусіло прийти. Вибрано комісію, заповіджено продовження дебати, прийнято постанову про „студіювання проблеми" — і годі. А короною всього того дивачний склад меншостевої комісії: голова японець Адачі а члени Чемберлен і еспанець Кіньонес де Леон. Весь пан респект перед особою екзотичного японця — але чи компетентний і здібний є цей чоловік, що зріс і виховався у цілком іншій політичній атмосфері і серед цілком іншої від европейської політичної проблематики середовища, вирішувати незвичай-

но складне меншостеве питання? Ми в це не віримо. Потім: Квіньонес де Леон. Відіграв найбільше визначну ролю в справі приділення Горішнього Шлеська полякам. Чи чоловік, що свідомо творив у повоєнній Европі національні меншости, здібний позитивно і справедливо їх справи тепер вирішувати? Мабуть ні. І накінець Чемберлен, чоловік аж за добре знаний зі свойого політичного франкофільства. Він ніколи нічого такого не зробить, що йшло би всупереч інтересам французів.

Вирішити позитивно меншостеве питання, це значить, ґрунтовно перебудувати цілу Европу. Але коли ґрунтовно перебудувати цілу Европу, це значить — зломити систему французької супрематії над Европою. Чемберлен, що за ціну французького панування в Европі здобув собі у Франції мілітарного союзника у перспективах організації британського спротиву передовсім проти Америки, той Чемберлен інакше як по французьки меншостевого питання вирішувати не буде. А французьке вирішення цього питання є: **Nihil novi!** Усе має бути як було!

Так виглядає женевська меншостева комісія. Вона має на слідуючій сесії Ради Ліґи предложити певні пропозиції щодо полекш у юридичнім порядку полагоджування меншостевих проблем. Проте не комісії Ради Ліґи, не позакулісові шахрайства і не платонічні заяви Бріяна про „святість меншостевих прав" оту меншостеву справу вирішать. Вона буде вирішена аж тоді, коли зрушиться нарешті з місця цілий сучасний політичний уклад в Европі. Але тут приходиться зазначити, що крім зростаючого загострення меншостевого питання множаться також і інші познаки, які кажуть вірити, що оте загальне зрушення у підставах сьогоднішнього укладу Европи — не таке вже далеке. Передовсім зростаюча хвиля европейських диктатур позначує ту-тенденцію до зміни нинішньої европейської системи. Але зі зростаючою хвилею диктатур зростають теж можливости активної політики ревізіонізму.

Зенон Пеленський.

Постійний зріст.

Маслосоюз в 1928 р.

Перед нами звідомлення з діяльности і замкнення рахунків Маслосоюзу за 1928 рік. Для інформації наших читачів подаємо з того звідомлення найважніші дати й цифри, щоб ось так унагляднити постійний розвиток і зріст цієї надійної установи.

Краєвий Молочарський Союз (Маслосоюз), що відбув учора свої XVII. звичайні загальні збори, виказує в діловому 1928-му році 36,482.283.82 зол. загального обороту. Зиски Маслосоюзу в м. р. винесли: за набіл, яйця і под. 467.016.05 зол., за приладдя 62.498.50 зол., разом 529.514.55 зол. Видатки були такі: відсотки 9.016.11 зол., кошти завідування 461.966.45 зол., кошти завідування недвиж. 2.777.94 зол., умореня недвижимостей 1.270.20 зол., умореня движимостей 22.671.74 зол. Таким чином зиск до рахункового білянсу виносить **31.812.11 зол.**

Минулий рік був для нашого кооперативного молочарства під оглядом природних умов невідрадний. Катастрофальна повінь на Підкарпатті в осени 1927 р. виявилася у своїх шкідливих наслідках для молочарства щойно в перших місяцях, а головно на передновку, звітового року. А після того прийшла посуха, що теж відбилася відємно (відсутність паші) на розвитку нашого молочарства. Наслідком тих умовин зріст українського кооперативного молочарства в м. р. дещо спинився, а в деяких околицях навіть підупав. Тут слід зазначити, що державні банки і в цьому році, не зважаючи на інтервенції, не уділили українській кооперації ніякої помочи у формі кредитів.

Загально продукція молока, зорганізована в Маслосоюзі, піднеслася в порівнянні з продукцією 1927 р. всеж таки **на 23.8 проц.** — наслідком поширення діяльности на дальші простори. Достава масла до Маслосоюзу піднеслася загалом **на 31.2 проц.** в порівнянні з попереднім роком.

Дуже потішаючим є **зріст дисципліни** серед молочарських кооператив. Коли в 1927 р. було тільки 95 таких кооператив, що доставляли до Маслосоюзу поверх 80 проц. усієї своєї продукції масла, то в м. р. було їх вже 118 (зріст на 24 проц.). Загально Маслосоюз мав у 1928 р. **233 доставців,** а саме 164 членів і 69 нечленів. Одначе доставці-нечлени (себто кооперативи слабі, яких саме тому не приймають у члени) доставили ледви 6.83 проц. загальної достави масла до Маслосоюзу. **Вся достава масла до Маслосоюзу в 1928 р. винесла 969.198.60 кг. масла, себто кругло 97 вагонів.** У порівнянні з 1927 роком (738.458.24 кг.) достава зросла, як уже вище сказано, на 31.2 проц.

Усі дотеперішні округи діяльности Маслосоюзу — є їх 11 — виказують більший або менший зріст, за виїмкою двох, навіщених повінню. А саме стрийська округа виказує упадок достави масла на 26.1 проц., а станиславівська на **7.4 проц.,** беручи за основу доставу з попереднього року. **Всіх членів-кооператив обєднував Маслосоюз з кінцем м. р. 201** (з кінцем 1927 р. 173). У цьому числі є 11 кооперативних установ інших видів та дві освітньо-хліборобські установи, так, що чисто молочарських кооператив було з кінцем м. р. 188. Зріст усіх членів у порівнянні з 1927 р. висловлюється цифрою **16.18 проц.,** а самих молочарських кооператив цифрою **17.5 проц.** Інтенсивна організація, яку в м. р. переводжено з великою енергією, дала в наслідках поважний зріст кооператив, які мають можливість виробляти експортове масло. Районових молочарень було 32 (з того 4 нечлени), мішаних молочарських кооператив 160, сметанкових стацій 299 (прибуло 135, або 82.3 проц.), кооп. нечленів і інших 69.

Дальше слід зазначити, що в минулому році відчинено черговий організаційно-торговельний відділ у Луцьку на Волині (покищо не виповнив покладаних на нього надій) і відчинено 4 нові склепи дрібної продажі, а саме: 1 в Луцьку, 2 нові у Львові та 1 сезоновий у Трускавці (літниську). Позатим перенесено склепи дрібної продажі у Стрию і в Коломиї до нових, більш пригожих льокалів, а в Станиславові перебудовано давній склеп К. М. С., що був у пивниці, на гарний і просторий склеп у партері.

Загальні білянсові торги Маслосоюзу виносили в м. р. **9,010.282.23 зол.** (в 1927 р. 6,804.674.21 зол.). Отже їх зріст піднісся на **32.41 проц.** Гуртові торги виносили 5,865.170.65 зол., дрібна продажа 2,636.063.33 зол. У гуртових торгах міститься також експорт, з якого уторговано в м. р. 397.423.63 зол. Протягом м. р. вивезено за границі держави всього 64.646.65 кг. масла (на половину менше як у 1927 р.).

Для повного образу руху в склепах Маслосоюзу варто навести, що в 1928 р. продано (крім масла): 470.256 літрів молока (з того у Львові 233.785 літрів), 54.195 літрів сметани, 17.546 літрів тварогу, 9.664 кг. шляхотних сирів, 1.416 великих скринь яєць і 6.171 вел. скринь меду. В м. р. звернено належну увагу на справу збуту сирого молока, передовсім у Львові. Є надія на дальшу розбудову цієї ділянки. Окремо слід згадати, що за молочарське приладдя уторговано 509.048.25 зол., себто 5.65 проц. загальних торгів.

Число службовиків Маслосоюзу виносить 93 (в 1927 р. було 71). На платні службовиків видав Маслосоюз 207.135.76 зол. (в 1927 р. 131.600.30 зол.). Таким чином матеріяльне положення службовиків Маслосоюзу дещо поправилося. Оборо-

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. [9)]

Оповідання.

(Продовження.)

Словом: такою подією переймається цілий повіт, а ще під осінь, або в зимі, коли й так довгі вечори й нема що мудрішого робити...

Укінчений теольоґ Баґрій заїдав з дороги досить смачно і розглядався. Він знав, що тепер він найважніша особа в цілому товаристві.

Стецько нахмурив з пересердя брови. Найбільше злостило його те, як Баґрій представлявся всім „укінчений теольоґ", „укінчений теольоґ"! Тим словом він кричав „во все услишаніє": „Я вже укінчив! Я вже маю хліб у руці! Я таки нині, таки зараз, можу женитися! Котра йде за мене? Я вже укінчений!" — А, це провокація, це нечемність, це грубість! — думав Стецько. — Як укінчений, то й будь собі укінчений не раз, — навіть двічі, та кому це треба знати?! Не подобалося йому і поведення того укінченого. Їдучи, він хитався, як зле натерханий віз сіна, розмахував своїми полами, як жид полами халата в суботу, й у кінці — що найважніше — він приїздив до Ксені, а Ксеня вже так якби була занята. Правда, він, Стецько, з нею ще не зговорився, але це було вже напів певно, він уже її пізнав (від учора...) й вона його — чогож глядів, чого шукав тут той „укінчений"? Хіба прийшов по те одно, щоб йому, Стецькові, перебивати в розмові з Ксенею! Це одна хіба мета його приходу.

Пан-отець пригадав собі вмить той час, коли він сам їздив женихатися. Це було якби вчора, якби перед хвилею! — Ой, старий я вже, старий, коли вже до моєї доньки зїздяться хлопці. — По хвилі-ж подумав: за рік можу бути дідом, правдивим дідом! — і посумнів. Пані-матка глянула думкою назад, коли й вона була молоденька, гарненька, коли й коло неї надскакували хлопці, коли вона не мала ніяких турбот, ніякої журби. Котрого вона булаб воліла? Але відповіди на те питання в ту мить не могла дати. Стецька пізнала вчора, подобався їй — але й не знати, що сидить у Баґрію. Баґрій був трохи неповоротний — та що це значить у житті?! Ми всі маємо свої хиби, і коли він працьовитий, чесний, добрий, правдомовний, що проти того значить, що йшов за скоро і вимахував за дуже своїми полами?...

І пані Пшепюровська думала свою думу. Вона сиділа при столі, як вожд над мапами й укладала свою кампанію. Три дівчини — три хлопці. Але Грицько не входив у рахубу. Поет, а поет, як той метелик, від квітки до квітки, вітрогон, шибай-голова, вітрохап, з таких ніколи не виходять добрі мужі. Стецько мабуть добрий хлопець, та ще не укінчений і, видно, дурний, коли так присівся коло дурної, неосвіченої попадянки. Отож його лишім попадянці. І Ксеня мабуть уже щось чує до нього, бо все зиркає в той бік, все щось до нього шепче. Отже зволім волю тим обоїм і оставмо їх разом. Перед Ксенею і попадею й усіми нині треба буде хвалити Стецька, перед Стецьком знов їх... Лишається укінчений теольоґ Баґрій. Оцей уже щось представляє! Фільософ може найскорше женитися за рік! Рік, — а що за той час ще може статися? Скільки то наречених розходиться — за рік. І чим то він буде за той рік! А цей уже укінчений — хоч зараз іди до шлюбу!

— Превелебний отець, — спитала стара й усміхнулася до Баґрія, — вже давно укінчили?

— Перед роком.

— І певно так довго шукають жіночки? Не пригодилася своя? Так, так, жіночка від Бога і своєї жіночки ніхто й конем не обїде.

— Так, так, — повторив він. — досі не мав я ще щастя. Ті, що я їх хотів, мене не хотіли, що мене знов хотіли, — я їх не хотів.

— Певно за великі домагання превелебний ставлять до дівчат, — продовжала стара. — А нині дуже тяжкі, о, тяжкі часи! Яж знаю по собі! — І зітхнула. — Як умер мій покійний чоловік, що був судовим радником, я лишилася з обома доньками, скільки то не коштувала мене їх освіта! А то ще обидві хотіли йти в університет, та ледве я їх стримала. Ще який там гріш остався, та годі увесь видати; непевний час і чоловік не знає, що його чекає.

Пані-матка мало не підскочила на кріслі, так жалила її брехня старої Пшепюровської. Судовий радник, що був писарем! Її доньки — в університет! Вона має гроші? — і то перед ким вона таке бреше? (Перепрошую ясне сонечко і вас усіх чесних...). Безсоромно бреше! Перед тим, що приїхав до моєї доньки — а не до її старих дримб!

О, пані-матка ненавиділа стару і її доньки. Ненавиділа щиро, але одночасно з тим і ніколи не мала сміливости сказати їм це до очей. — „Не випадає"! — оце була заповідь, що приказувала їй слухати дурниць і брехні старої і — притакувати. Так велів добрий тон, що перейшов від польської загумінкової шляхти ще в феодальних часах на галицькі попівства, де живе він і досі. Ви чули-ж нераз, як там знайдеться свій чи чужий, що бреше в живі очі, обманює всіх і всі — хоч і не вірять йому — притакують та усміхаються. А розійдуться і щойно тоді кажуть: „Усе, що він говорив, це брехня, підлота!" — „Чомуж ви в очі йому не сказали?" — „Не випадало!"... І злодія, про котрого всі знають, що він злодій, і донощика, про котрого всі знають, що він донощик, там витають тільки тому, що „не випадалоб" сказати йому цього просто в очі, що не випадалоб замкнути перед ним двері.

(Продовження буде.)

тові фонди Маслосоюзу, в порівнянні до загальних торгів, незначні. На це складаються: власні фонди у висоті 139.221.43 зол. і чужі фонди (банкові кредити в українських установах) 388.928.98 зол. Як бачимо, оборотові фонди Маслосоюзу абсолютно за низькі і далеко невистарчаючі. В напрямі придбання фондів на розбудову молочарських кооператив зверне провід Маслосоюзу пильну увагу в цьому році.

При кінці слід іще подати, що при Маслосоюзі працювало **16 організаторів.** Між ними було: 7 агрономів, 6 техніків і 3 люстраторів. Вони обслужили в м. р. 272 кооперативи (в 1927 р. 185 кооператив). Всіх поїздок було 646, з того технічних 338, організаційних 210, люстраційних 31, торговельних 27, інших 40. В деяких кооперативах були люстратори і по кілька разів.

На парляментарній арені.

ІЗ СОЙМОВИХ КОМІСІЙ.

Справа Жабча.

На Адміністраційній Комісії радили 13. ц. м. над вибором референта першого внеску Українського Клюбу в справі подій у Жабчу. *Посол Целевич* ставить в тій справі слідуючі внески: 1) вибрати референтом цеі справи посла Заваликута, який на місці переводив точні досліди; 2) доручити референтові ще цього тижня реферувати цю справу тому, що для українського громадянства має вона велике значіння і надавичайно його схвилювала; 3) справу Жабча поставити на порядку нарад Комісії ще цього тижня. Пос. Стронський (ББ) пропонує вибрати референтом справи Жабча „русина" Сеґейду з ББ, тому, що він — мовляв — як волиняк краще знає волинські справи. При голосуванні оба пропоновані посли отримали рівну скількість голосів (9 на 9) справу полагоджено так, що референтом буде пос. Сеґейда, а корреферентом пос. Заваликут. Голова комісії пос. Полякевич запевнив, що ще в цьому тижні поставить справу Жабча на порядку нарад комісії. Зачуваємо, що після протверезіння з першого захоплення своїм тріюмфом пос. Сеґейда почуває себе дуже неприємно в ролі майбутнього референта справи Жабча, бо навіть він почуває, що реферат тої справи, який ішов би по лінії бажань уряду (його Клюбу ББ) не принесе йому великої „вдячности і любови" його фіктивних виборців).

Адміністраційні справи.

Адміністраційна Комісія приняла остаточно законопроєкт про зміну декрету з дн. 19. січня 1928 р. про організацію і круг ділання властей загальної адміністрації в тому напрямку, щоби вчителів і шкільну адміністрацію дещо унезалежнити від старостів і воєводів. — На тому самому засіданні розпочалася дискусія над внеском „Визволення" про зміну галицького закону в справі т. зв. церковної конкуренції.

Нотаріяльні справи.

Правнича Комісія радила в дні 13. ц. м. над справою нотаріяльних тариф. *Пос. д-р Біляк* виступив проти видачі міністрові справедливости повновластей нормувати нотаріяльні тарифи розпорядками, які повинні переходити законодатним шляхом, та домагався перевести на території Східньої Галичини реґуляцію дуже нерівномірних нотаріяльних такс, бо це лежить однаково в інтересі нотарів і населення.

ББ в обороні москвофілів.

На сьогодняшньому засіданні освітної комісії (13 ц. м.) розглядали білоруський внесок в справі переслідування „Товариства Білоруської Школи". *Пос. Великанович* горячо підтримав цей внесок, мотивуючи становище Українського Клюбу лихоліттям нашої „Просвіти" (до якої т-во Білоруської Школи є в дечому подібне). При цій нагоді пос. Великанович перечислив найяскравіші акти переслідування „Просвіти" й взагалі українського культурно-освітнього руху, як: відмовлювання залізничих знижок на просвітянські зїзди, жадання остемпльовування просвітянських заяв, жадання змісту наукових рефератів (навіть від віцемаршалка сенату п. Галущинського), переслідування аматорських вистав, відмовлювання концесій на приватні школи „Просвіті", недопускання на Волинь просвітянських орґанізаторів з Галичини, зачинювання філій „Просвіти" (Дубно, Рівно, Ковель), врешті передавання загально-національних культурних установ штучно підтримуваним ренеґатським ґрупам (справа „Народнього Дому" і Ставропіґії). В звязку з цим останнім уступом промови пос. Великановича посолка Яворська (ББ) зголосила протест: передовсім взагалі проти використання українським послом нагоди для порушення справ, які нібито не мають звязку з даним білоруським внеском, а дальше проти „ображування" москвофілів, „які не є жадними зрадниками руського народу, а є до того приятелями Польщі". Пос. Великанович щераз забрав слово, обстоюючи попередню свою заяву, а саме, що нинішні посідачі „Народнього Дому", галицькі москвофіли, є національними ренеґатами, гіршими ніж колишні польські ренеґати з Тарґовиці; щодо їх приязни до Польщі, то диктує її москвофілам тимчасова політична „конюнктура". Посолка Яворська більше вже москвофілів не „боронила".

Еміґраційні справи.

В четвер 14. ц. м. відбулося засідання соймової *еміґраційної комісії*, перше ділове засідання цеі комісії теперішнього сойму. На денному порядку було ***експозе*** міністра праці і суспільної опіки д-ра ***Юркевича*** про дотеперішню еміґраційну політику Польщі і про її наміри у цій справі на будуче. Зазначити належить, що ця комісія досі не працювала і її навіть не скликувано і що був це перший виступ міністра д-ра Юркевича і перше його обширне експозе на парляментарній арені, в якому обговорив цілість цього дуже важного суспільного питання. Дальше треба згадати, що в еміґраційній комісії стратили ми одно місце (досі Український Клюб Соймовий мав два місця в комісії на всіх 15) на користь німців в наслідок нового ключа поділу комісійних місць між клюби по причині повстання в соймі нового Клюбу Револ. Фракції ППС і нині українці мають там тільки одно місце. Мін. д-р Юркевич обговорив континентальну еміґрацію Польщі до Франції і Німеччини за час від 1919 до 1928 р., ілюструючи її цифрово, опісля перейшов до еміґрації заморської, а іменно еміґрації до Канади, Бразилії й Арґентини, згадуючи накінець і про Перу, де Польща тільки покищо для експерименту започаткувала у малих розмірах еміґрацію поселенчу. Як одинокий великий і поємний поселенчий терен для еміґрантів з Польщі означив д-р Юркевич тільки одну Бразилію, де ще досі нема ніяких еміґраційних обмежень і ніяких контингентів, які вже істнують відносно Канади й Арґентини. Еміґрація до Зєдинених Держав Півн. Америки припинилася майже зовсім і в еміґраційній політиці не відіграє вона ніякої більшої ролі. З Бразилією заключила Польща деякі еміґраційні умови, при допомозі Польського Тов. Еміґр. бере еміґрацію у свої руки і поселенчу акцію до Бразилії хоче розвинути на більші розміри. Важне і рівночасно дуже небезпечне для нас є те, про що згадав міністр у свому експозе, що польський уряд творить при Державнім Банку Рільнім окремий еміґраційний виділ з метою: 1) допомогти еміґрантам при ліквідації їх господарств у краю, зглядно в уділенні їм відповідних кредитів на дорогу, 2) допомагати еміґрантам на місці за морем в набутті теренів, 3) орґанізувати ресміґрантів і давати їм поміч при участи Держ. Банку Рільного в набутті для них господарств в краю і 4) орґанізувати капітали за морем та льокувати їх в краю. В експозе обговорено також діяльність державного уряду еміґраційного і його експозитур (монополізація руху еміґраційного) та акцію правительства в охороні еміґрантів перед аґентами корабельних ліній і в часі транспорту на кораблях. Комісія рішила наразі не переводити подрібної дискусії над рефератом міністра, а відложити її до хвилі, коли реферат буде видрукований на машині і розданий членам комісії, що має бути на слідуючому засіданні в середу або в четвер слідуючого тижня. Наразі обмеженось лише до запитів, на які відповість міністр на слідуючому засіданні. Запитів було кілька, між іншим і з українського боку. А іменно пос. д-р *Степан Баран* поставив два засадничі питання під адресою міністра: 1) щоби він подав національну статистику (бо таку ведеться) континентальної еміґрації з Польщі до Франції і Німеччини і такуж саму статистику відносно до поодиноких заморських держав за останніх кілька літ і 2) щоби подав статистику еміґраційну, континентальну і заморську, після воєвідств зглядно після означень: східні воєвідства, полуднево-східні, центральні і західні. На ці запити пос. д-ра Барана відповів міністр д-р Юркевич, що хвилево під рукою відповідних матеріялів не має і постарається відповісти на запити пос. д-ра Барана щойно на слідуючому засіданні комісії, почім засідання відрочено до слідуючого тижня.

Є. ЧИКАЛЕНКО.

До ювилею П. Мілюкова.

2)

(Уривок зі щоденника.)

(Продовження.)

Через недостачу часу доклади обмежили 15 хвилинами кожний.

М. Грушевський в своїй вступній промові перше всього застеріг, що ми з своїх відносин з кадетами не робимо монополії для них, а такі-ж відносини маємо й з трудовиками. Далі він сказав, що ми від своїх союзників кадетів не будемо критись і таїтись, а отверто говоримо, що ми, свідомі українці, за незначними вийнятками, обєднуємося на принципі парляментаризму, автономії України і федеративного устрою російської держави: з цього вже ясно видно, що ми не сепаратисти, не маємо ніяких замірів віддїлятись від російської держави і всякі запевнювання правої преси, що ми в тайні маємо сепаратистичні заміри і користуємося германськими марками та австрійськими коронами є суща клевета. Навпаки, досі ми підпомагаємо російськими рублями львівське Наукове Товариство ім. Шевченка.

Коли М. С. Грушевський скінчив, то виринуло питання, чи Мілюков зараз має говорити або ставити запити, чи вже тоді, коли скінчаться всі доклади. Мілюков висловився, що краще він уже візьме слово тоді, коли скінчаться всі доклади, а тільки чого не дочує, або не зрозуміє, то буде ставити питання.

Далі Л. О. Яновська розповіла коротенько історію будування памятника Шевченкові, які в тому адміністрація ставить перепони і закінчила тим, що справа будови памятника Шевченкові не є справа купки інтеліґенції, а всеукраїнська, що видно з кількости дрібних жертводавців, переважно селян.

Л. М. Жебуньов говорив за себе і за А. В. Ніковського, який не мав змоги прибути на нараду. Він почав з того, що розповів про діяльність харківського „Общества Грамотности", яке видавало виключно російські книжки. Виявилоося, що 82 проц. тих книжок йшло поза межі України, і тільки 18 проц. лишалось на Україні і то по містах, а на села майже й не попадало. Ніхто з селян і не знав про те „Общество Грамотности", ніколи до нього за книжками й не звертався. Коли-ж відкрилась у Київі „Просвіта" і почала видавати книжки, то маса селян почала звертатись до неї, просячи вислати книжок свого видання або за гроші або дурно. Декілька уривків з тих листів Л. Жебуньов прочитав. Потім прочитав кілька відзивів про українські книжки з листів селян, учнів нижчих шкіл та салдатів, з яких видно, з яким захопленням селяни ставляться до книжок на своїй мові. Також само вони ставляться і до преси на своїй мові, але, на жаль, „лекше верблюдові пролізти крізь вушко голки", ніж українській пресі — в село. І почта від свого начальства, а волость від земських начальників та мирових посередників мають накази як лише можна гальмувати ширення української преси на селі. Інспектори забороняють учителям передплачувати українські газети; благочинні — попам, попи — дякам, і всім підвладним собі навіть парохіянам і т. д. і т. д. Прете, всетаки українська преса, а ще більше книжка проходять на село через людей незалежних від інспекторів, земських начальників, духовного начальства та земських управ, які, на диво, теж забороняють своїм служащим передплачувати українську пресу. Наприклад предсідатель Черкаської Земської Управи, Давидов, звільнив двох лікарок виключно тільки за те, що вони передплачували „Раду".

Мілюков видимо дуже цікавився усякими фактами про поширення українського руху, бо часто перепитував докладчиків, щоби вірніше записати собі. Треба сказати, що він визначився стенографії і записував усе, що говорилось. Особливо він допитувався про поширення української свідомости в армії.

В. М. Леонтович у своїм докладі доводив, що у всіх шарах і станах української людности виявляється великий інтерес до національного питання, руху й ілюстрував це влучно цілим рядом фактів. Коли на святах Котляревського у Полтаві в 1903 році губернатор заборонив читати привітання по українськи, то вся численна публика, що складалась переважно з усяких полтавських нотаблів, демонстративно вийшла з театру. Вибори в першу і другу думи проходили не під національними гаслами, а тимчасом в обох думах зараз-же зорганізувалися українські фракції, переважно з селян, яких, здавалось, найбільше цікавило земельне питання, а не національне. На кожному масовому зібранні, як от всякі зїзди, зараз-же випливає національне питання і проводяться відповідні резолюції; так було на зїздах кооперативному, сільсько-господарському підчас київської виставки, так було і отсе тепер на учительському зїзді в Петербурзі, так буває на всіх районних кооперативних, учительських та

Сойм.

Справа переступлень бюджету. — Наглість внесення в справі Жабча ухвалена. — Перепалка пос. Західного з марш. Дашинським. — Відповідь марш. Дашинського.

Засідання сойму 15. березня було присвячене в більшости звітам комісій, що торкалися господарських пос. внесень. Підчас дискусії над внесенням Стр. Хл. у справі синдикату для експорту худоби пос. Санойца сказав: „Сів Врона (Стр. Хл.) на свиню тай іде на уряд. Кіннота опозиції, що вибрала собі свиню за верхівця, щоби шаржувати уряд, не здобуде назви лицарів". Без мотивування ухвалили наглість внесення в справі господарського положення краю та конечність зарадити йому. Внесення відіслали до комісії. В звязи з цим внесенням промовлятиме на однім із найбл. засідань прем. Бартель, який зясує господарське положення в Польщі.

Нагле внесення лівих клюбів про переступлення бюджету на 1928-29 р. мотивував пос. Чапінський (ППС), який сказав, що внескодавцям розходиться про це, щоби сумний факт переступлення бюджету не став у Польщі системою. За 10 міс. бюджетового року є вже переступлень на 92 проц., а з надзвичайними видатками 130 проц. Прем. Бартель заповів предложити ці переступлення на найближчій сесії, але не сказав, коли вона відбудеться. Та що рівночасно вплинуло внесення ББ, щоби конст. комісія могла радити в перервах між сойм. нарадами, то виглядає, начеб у найближчій будуччині не думали відбути сойм. сесії. Внескодавці звертаються до президента найв. контрольної палати в справі переступлень і питаються, чи вона звернула увагу на ці переступлення та чому не звернулася в цій справі до сойму. Внескодавцям іде про забезпеку інтересів держави, а не про політику.

Наглість внесення ухвалили.

При кінці засідання обговорювали наглі внесення, переважно українські. М. і. Український Клюб зголосив внесення в справі подій у Жабчу, яке домагається вибрати комісію з 7 членів для розглянення тої справи.

Директор департаменту Потоцький пригадав перебіг справи, що вже віддавна велика більшість православного населення в Жабчу перейшла на греко-кат. обряд. Тоді зачалися конфлікти за церкву, яку запечатано і замкнено. Дня 19 лютого зірвали печатки і товпа православних із священиком замкнулася в церкві. Щойно 1. березня обляжені уступили, що відбулося зовсім спокійно завдяки тактовному поведенню властей. Тепер знову є повний спокій. Держ. печатки знову покладено на церкву.

Проти наглости українського внесення промовляв пос. Сапєга (ББ). Казав, що ухвалення наглости рівнялося би признанню соймом безкарно користуватися пос. привілеями. Ці слова пос. Сапєги викликали бурю на лавках українських послів і ППС. Чути було оклики: Ви вийшли безкарно в звязи з державним переворотом! Переворотовець!

Наглість внесення приняли проти голосів ББ і Кл. Нар.

При самім кінці засідання пос. Західний (Партія Праці) зложив заяву, протестуючу проти цього, що в стенографічному звіті з його попередньої промови змінили, в части, а деякі уступи, що мали політичне значіння зовсім скреслили. Бесідник стверджує, що ані конституція, ані регулямін не управнюють маршалка сойму змінювати посольські промови. Тому зголошує внесення, щоби сойм висловив заяву недовіря марш. сойму Дашинському.

Марш. сойму Дашинський відповів, що внесення на заяву недовіря поставить на 1-ому місці денного порядку найближчого засідання. Пос. Західний — говорив марш. Даш. — стверджує, що маршалок цензурує слова в цій одинокій, конституцією забезпеченій соймовій твердині. Я роблю все, щоби послам уможливити справжню свободу слова і час до часу стрічаюся із закидами з ріжних боків, залежно від того, чи вможливлюю свободу слова цій чи тій стороні. Тому, що в нашім парляменті нема постійної більшости, тому вважаю себе виразником свободи кожної з партій. Та свобода цеї трибуни мусить бути справжньою горожанською свободою, а ніколи надужиттям свободи та викликати назовні враження, що тут ніхто не запановує над собою. Більшість закидів є така, що парлямент не вміє запанувати над собою та що тут усякі сусп. суперечности знаходять собі нестримний вислів. Хто хоче вдержати повагу парляменту, мусить бути за цим, щоби на цій трибуні не надуживали свободи. Вже на попереднім засіданні сказав я, що марш. не може мовчати, коли посли холоднокровно кажуть: закони цеї держави не обовязують мене, кордони цеї держави теж мене не обовязують. Коли нині приходять з цим посли з меншости, завтра прийде член іншої якоїс- партії тай скаже: „мене закони не обовязують". Чи панове хочете, щоби це була країна без кордонів, без законів, без пошанівку для своїх законів і своїх кордонів? Пос. Бачинський (рад.): В австрійській державі ви також не признавали кордонів! Марш. Д.: Я звернув увагу на практику тих послів, які промови виголошують для стенографів тихцем, щоби їх змісту не чули на салі. Я казав уже, що ця тактика не доведе до нічого, бо я сказав предкладати собі стенограми та заявив, що скреслюватиму все, що незгідне з реґуляміном і законами. Можете мені признати заяву недовіря, але я ніколи не приняв би її так спокійно, як при таких обставинах.

—o—

Б. міністр Чехович перед державним трибуналом.

Склад трибуналу, перед яким евент. відповідатиме бувш. мін. скарбу Чехович складається з 8 членів, вибраних соймом і 4 членів, вибраних сенатом. Вибрані не можуть бути членами зак. установ. Від сойму: Белевський (НД), Богуцький (ББ), Ледніцький (ББ), Олесницький (УНДО), Рачинський (конс.), Шуманський (Визв.), Томашевський (ППС) і Зубович (ББ). Від сенату: ґен Желіґовський, бувш. віцемін. Бек і проф. Бальцер. Четвертий мандат не обсаджений з причини резиґнації Новіцького.

инших зіздах. Це свідчить про те, що український рух глибоко-життєвий, а не штучно вига даний.

Д. І. Дорошенко розповів історію „Просвіт" на Україні. Коли звилась змога то повстало богато „Просвіт" не тільки в кожному ґуберніяльному місті, а й по багатьох повітових, по містечках та селах. Але згодом почалися утиски і майже всі „Просвіти" позакривали. Осталась тільки „Просвіта" в Катеринославі та ще скілька її філій на Катеринославщині. Д. І. Дорошенко підкреслив, що філії по селах засновуються по ініціятиві самих селян і діяльність в них провадиться самими селянами. Наскільки вони захоплюються своїми „Просвітами" видно з того, що вони заставляють свої наділи в банках, аби добути грошей на збудування свого власного будинку „Просвіти".

В цих „Просвітах" селяни позасновували бібліотеки, читальні, роблять там всякі читання рефератів, ставлять спектаклі і все це власними силами.

Л. М. Черняхівська розповіла короткеньку історію нашого театру, який, починаючи з інтермедій та інтерлюдій, розвинувся у сучасний театр, що стоїть нарівні з европейським театром. І все це зробилося не дивлячись на утиски театру, які почалися ще від самого Петра І. і з перервами тяглися до 1905 року; це знов свідчить, що це не штучне явище, а життєве. Театр на Україні не є тільки розвага для міщан, для інтеліґенції, він тут грає освітню ролю для всіх станів людности. Це єдиний покищо спосіб, яким людність задовольняє своє національне почуття, де вона проявляє свою національну фізіономію. Тим то й українських труп така сила, що мабуть ні в одного народу нема такого їх числа. Крім того по селах сама селянська людність ставить спектаклі, на які сходиться дивитись усе село.

Українці не мають ніяких своїх інституцій, деб вони прилюдно чули свою мову, деб до них ставились поважно. Школи своеї нема, преса до селян майже не доходить, єдине своє місце — то свій театр, до якого й тягнеться стихійно всякий українець. Але, на жаль, адміністрація вже звернула і на селянський театр свою увагу і всякими способами намагається ставити перепони постановці українських спектаклів на селі.

До 1905 року, як відомо, українському театрові і в великих містах ставили всякі перепони: вимагали в один вечір ставити однакове число дій, як українських так і російських; не дозволяли пєс історичних, з життя інтеліґенції, а в пєсах з селянського побуту не дозволяли торкатись економічних, соціяльних тем, лишалося розробляти виключно „кохання".

(Але обмеження селянським побутом, додам уже від себе, послужило українському театрові тільки на користь, бо, дякуючи репертуарові з селянського життя селяни охочо ставлять ці пєси по селах. А якби український репертуар був такий як російський, тобто виключно інтеліґентський, то селяни ним не цікавилисяб. Таких пєс, як „Брехня", „Натусь" Винниченка, „Дон Жуан" Лесі Українки, „Крила" Старицької селяни не поставлять. — Правду сказав якось М. Грушевський, що всякі утиски виходять українському народові на добре здоровля. — Е. Ч.).

(Докінчення буде.)

Наглий суд у Львові.

Роман Мицик на лаві обвинувачених.

В пятницю 15. березня ц. р. відбувся наглий суд над Романом Мициком, студ. прав, за співучасть у нападі на листаря Францішка Кохановського в дні 6. березня ц. р. Саля виповнена цікавою публикою по береги.

В склад трибуналу входять як предс. радн. Завістовський, як вотанти: радн. Зґурський, радн. Міхалі та заступник вотантів д-р Петер.

Обвинувачує прок. Гіртлер. Боронять з уряду обор. д-р Старосольський і обор. д-р Шухевич.

По стягненні ґенералій від обв. Романа Мицика прок. Гіртлер виголосив акт обвинувачення. Прок. обвинувачував Мицика у злочині грабунку по думці §§ 190, 192, 193 і 194 к. з. тому, що обв. Мицик напав з двома напасниками на листаря Францішка Кохановського в дні 6. березня ц. р.

Опісля переслухано обв. Романа Мицика, який заявив, що до вини почувається. При тому зазначив, що ніколи не зробив би чогось подібного, якби не дістав наказу від УВО. До УВО належав від весни 1928 р., до якої затягнув його товариш, але не подає його прізвища. Опісля зложив присягу біля церкви Юра одного дня вечором. На запит предсідника, яка є ціль організації УВО — обв. Мицик відповідає, що головною цілю УВО є збудувати українську незалежну державу. Після зложення присяги він нічого не виконував. Щойно в грудні 1928 р. прийшов до нього на помешкання один товариш Брила (псевдонім) і заявив йому, що він мусить виконати якусь „роботу". По тім знов ніхто не приходив через два місяці. При кінці лютого поїхав домів, щоби привезти собі чисте біля і гроші. До Львова вернув у дні 2. березня ц. р. Вечером того дня зявився знова тов. Брила і приказав йому зайти до помешкання Полі Бронфман та сказав йому, що має там робити, а саме: він мав обезвладнити листаря, не вживаючи при тому зброї. Тому обв. Мицик зайшов до помешкання Полі Бронфман у понеділок 4. березня ц. р. Тут одержав револьвер від товариша Любовича, якого перед тим не знав. Як прийшов туди, сказав гасло „сервус Юзька", на що Поля відповіла „сервус, прошен сядаць". Говорили по польськи тому, щоби не викликати підозріння у Майблюмової, яка віднайняла для Полі покій. Говорили на тему грабунку. Обв. Мицик мав заткати листареві уста, Любович повинен був йому звязати руки, а Поля мала забрати гроші лише з торби листаря.

Зазначує, що мав убрання спортове, яке позичив від Гапія Осипа, студ. техніки, і взяв йому ще окуляри. Того дня не прийшов листар. Тому обв. віддав револьвер Любовичеві і вернув до дому. Вівторок 5. березня зайшов знова до Полі. Тут застав Любовича і одержав револьвер. Листар прийшов коло пів до десятої години. Одначе обв. Мицика опустила рівновага духа і він не зачинав нападу. Того вечора Брила робив йому тяжкі закиди і загрозив, що в середу мусить виконати напад.

Тому Брила вислав у вівторок гроші до Полі. В середу 6. березня прийшов листар коло 10. год. Вони вже на нього ждали всі троє. Як листар давав переказ Полі, Любович встав і сказав, що йде домів. Міжтим він замкнув входові двері на коридор на закрутку і дав рукою знак обв. Мицикові, щоби він зачинав. Обв. Мицик притиснув правим раменем горло листаря, а лівою рукою заткав уста. Любович ударив два рази ручкою револьверу. Як обв. Мицик побачив на своїй руці кров і запримітив, що листар упав на землю, тоді кинувся до втечі. Моментально відкрутив закрутку від дверей і побіг сходами на діл. Що ділося по тім у помешканні Полі — не знає. На розі вул. Дзялинських і площі Унії Берестейської приарештував його поліцай. Привів його щераз до помешкання Полі, та забрав від нього револьвер. Обв. заявляє, що на його прохання поліцай виладував маґазинок куль і ствердив, що обв. Мицик не стріляв з револьвера. Дальше на питання предсідника каже, що паприкою думали посипати сліди, щоби змилити поліційного пса. Приготовано шнур, щоби звязати руки листаря, батистову хустку, щоби нею заткати уста і чорний платок матерії, щоби завязати йому очі.

Зізнання свідків.

Св. Францішек Кохановський 42 роки, рим.-кат. заприсяжений зізнає, що до Полі Бронфман приносив гроші у вівторок 5. березня ц. р. Застав двох молодих мужчин, але тоді не запримітив ніяких підозрілих рухів. В середу 6. березня ц. р.

знова приніс гроші. Тоді молоді мужчини встали і нібито на прощання говорили: „сервус Юза або Стефа". Нагло кинулися ззаду на нього. Хто душив його, не знає. По голові бив його обв. Мицик. Ніс і уста затикала йому Поля. Як пустилася йому кров з чола він зісунувся на землю і тоді почав кричати. Це сполохало напасників. Тоді свідок вибив кріслом вікно і кликав людей з вулиці на поміч. Зізнає, що обв. Мицик з Полею вибігли через помешкання Майблюмової на сходи і що обв. Мицик душив його за горло рукою не раменем. При собі мав долярів на 7.500 зол. і 6000 зол. Домагається відшкодування за біль і кошта лікування у сумі 2000 зол.

Св. Францішек Ляхович, рим.-кат. 30 літ. заприсяжений зізнає, що біг за утікаючим Мициком і його приарештував. Опісля лікар д-р Хойнацький відчитав оречення лікарів про рану листаря Кохановського. Стверджено у нього лише легке ушкодження тіла.

Св. Петро Панкевич, поліцай, 30 літ, рим.-кат., заприсяжений — зізнає, що біг за утікаючим Любовичем і до нього віддав пять стрілів. Опісля знайшов його вже неживого у пивниці при вул. Шептицьких ч. 41.

Св. Григорій Яхніцький, 53 літ, римо-кат., заприсяжений зізнає, що бачив утікаючого напасника по сходах і за ним кинув ґачком та вдарив його ним по голові.

Св. Фердинанд Гамерлінг, 51 літ, римо-кат., заприсяжений, зізнає, що біг за утікаючим Любовичем.

Інші свідки, як поліцай Марцін Каспарек, Станислав Дума і Амалія Майблюмова нічого нового до розправи не внесли.

Відчитано зізнання пок. Ґакліка, Р. Мішеля і лікарське свідоцтво про побиття обв. Романа Мицика на поліції.

Опісля *обор. Шухевич* поставив цілий ряд внесень на обставину, що обв. Мицика дуже легко можна засуґестіонувати і просив, щоби трибунал признав себе некомпетентним у тому випадкові. *Прок. Ґіртлер* спротивився тим внесенням. Тоді *обор. Старосольський* щераз мотивував внесення обор. д-ра Шухевича.

Трибунал по нараді відкинув всі внесення оборони, навіть щодо компетенції. Потім прок. *Ґіртлер* у дуже короткій промові просить трибунал признати обв. Мицика винним злочину грабунку по думці §§ 190, 192, 193 і 194 к. з.

Обор. д-р *Старосольський* в довшій промові вказував на лагодячі обставини і просив, щоби обвинуваченому виміряти таку кару, яка не зломилаб його молодого життя.

ПРИСУД.

По нараді трибуналу предсідник трибуналу проголосив такий присуд:

Наглий суд засудив обв. Мицика Романа на 7 літ тяжкої тюрми,

загостреної що квартал один раз темницею кожного року в дні 6. березня, по думці §§ 190, 192, 193 і 195 к. з. і 442 п. к. Наглий суд засудив обв. Мицика також на зворот коштів поступовання і зворот 10 зол. Кохановському, як коштів лічення. Кохановський може правною дорогою доходити відшкодування за терпіння у висоті 2000 зол.

60-літній ювилей „Просвіти" відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика" станемо її членами. Тож спішіться зі зголошеннями в члени, надсилайте вкладки й іншим пригадуйте.

По широкому світі.

Поанкаре, як це ми вчора передбачували вийшов з важкої ситуації побідно. Французький парлямент принняв більшістю голосів (323 проти 254) наглий внесок Поанкаре, щоби перевести негайно дискусію над справою католицьких конґреґацій. Парлямент піддержав Поанкаре, висловивши йому тимсамим довіря. Отже кріза уряду минула.

Папська консисторія має призначити при кінці квітня 6-ок нових кардиналів.

Французький сенат приняв проєкт будови нового кружляка, 6 контрторпед, 7 підводних човнів і двох стежчих лодок, все це з огляду на зріст фльоти німецької та італійської.

Чемберлен заявив у парляменті, що другу смугу в Надрейнщині звільнять окупаційні війська 9 січня 1930 р.

Нобіле зголосив свою димісію наслідком неприхильного осуду комісії в справі підбігунової виправи.

Австрії загрожує страйк 40.000 металевих робітників.

Маршал Франції, Фош, знову почуває себе гірше.

Сенат південно-африканської домінії відкинув 20 голосами проти 15 торговельний договір з Німеччиною.

НОВИНКИ

— Місяць дешевої книжки. Тому, що кількости деяких книжок по знижених цінах є невеликі — а наплив замовлень, головно з провінції, є дуже великий — підписані прохають вибачення, якщо якоїсь книжки вже нестане, зглядно, коли виконання буде дещо припізнене. При тім зазначують, що виконування замовлення слідуватиме чергою, длятого поспіх у висиланню замовлення на ці книжки лежить в інтересі покупців. — Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10; Канцелярія Т-ва „Просвіта", Львів, Ринок 10; Українська Книгарня й Антикварня, Львів, Рутовського 22. 1631

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої). Тел. 59-60. 1258 22-?

— Сніг нас не покидає. 15-го ц. м. після наскрізь березневого дня, що плакав рясними сльозами, оглядали ми знову зимовий сніг. Морозу нема, але дахи вкрились новим білим рядном. Праця сторожів, що попереднього дня почистили деякі хідники, пішла надурно. Зрештою відлига продовжується нормально і сприятливо. Коли так піде далі, небезпеки великих повеней нема.

— Дві міри чистоти. У „Дзеннік-у Людов-ім" находимо такі влучні актуальні замітки: „Поліція часто стягає в ночі сторожа з ліжка, щоби він позмітав сніг, що впав перед хвилиною. Та з другого боку купи цеголі будівельних матеріялів лежать на хідниках усю зиму перед будованими домами і перешкоджують мешканцям цих вулиць. Коли йде про охорону чистоти, виїмків не повинно бути. Тимчасом виходить інакше. Найбільше неохайні хідники находяться перед новими будівлями, манастирями, школами та інституціями... Хідники довкола ратуша вкриті ледом, якого не посипають піском, люди падають і зі спожалінням глядять на магістратські порядки".

— Особисті вісти. Дня 16. березня ц. р. відбулась в університеті в Інсбруку промоція на доктора св. богословія о. Василя Кушніра. О. Кушнір родом з Вікна пов. Скалат, після короткого відпочинку у своїх родичів, виїздже до своєї дієцезії в Канаді на місійно-душпастирську працю між наших земляків.

— За українські вивіски. Пишуть нам: Дня 15. листопада 1928 р. перенесла кооператива дім торг.-пром. „Достава" у Львові свою філію в Тернополі з вул. Перля на ріг вул. Пілсудського і вул. Коперника. І, розуміється, виставила в тій новій крамниці з трьох сторін вивіски в українській мові. Та зараз одержала анонім з погрозою, що якщо „Достава" не дасть ні одної польської вивіски, то тернопільська боївка повибиває їй виставові шиби. Цей анонім зложила „Достава" в тернопільській поліції, додаючи, що якщо дійсно вибили би шиби, то шкоду покрило би товариство, де „Достава" заасекурована. За якийсь час наказало староство устно начальникові складу „Достава" в Тернополі змінити українські вивіски на польські під ригором заарештування начальника і опечатання складу „Достава". Та на інтервенцію посла д-ра Барана у воєвідстві в Тернополі цей наказ відкликано тому, що ніякий закон не забороняє виставити вивіску в українській мові, тому наказ староства був незаконний. Цікаво, хто має стояти на сторожі законів, коли само староство поводиться з ним по своїм примхам?

— Союз Українських Мистців у Парижі. Пишуть нам: 20. лютого 1929 р. з ініціятиви вільного артиста Володимира Палісадіва, актора української драми Василя Боброва, диригента Олекси Чеховського, маляря і артиста київського театру О. Саксаганського-Третяківа-Сосницького та хореграфіста Івана Поповича засновано Товариство Аматорів Українського Мистецтва. Ціль Товариства — пропаґувати українське національне мистецтво серед чужинців, відновити старий український театр, популяризація українського танку, малярство, різьбарство й інші галузі мистецтва; далі улаштовувати українські театральні вистави, малярські виставки, обзнайомлювати французів з нашим мистецтвом і творчістю. Членом названої організації може бути кожний українець національних партій без ріжниці політичних переконань. Членський внесок добровільний. Зголошення особисто в Café Dôme, Бульвар Монпарнас, що четверга від 9 години до 11.

— Легкосерді птахи. Виїмково розсіяним був львівський злодій Юлій Паар, бувший кельнер, що у молочарні „заміняв" своє старе пальто на футро, але забув витягнути із свого пальта вязничну посвідку зі своїм прізвищем. Злодійська професія таки надриває нерви. — 2 міс. вязниці дістав обивач Йосиф Чайковський за те, що пропив 1600 зол., не власних, а на своє виправдання мав лише те, що його тягне непереможно до скляики.

— Ріжні вістки. Представник радянського „Центросоюзу" приїхав до Лодзі, щоби у тамошніх промисловців замовити краму на міліон дол. — Муссоліні дістав від ордену „Лицарів св. Гробу" великий хрест заслуги, який раніше дістав король Віктор Емануїл. — Помер серед страшних мук париський учений д-р Туркіні, що при дослідах над Рентґенівським проміннням мусів піддатися ампутації рук і іншим операціям. — Цієї неділі папа дає бенкет у честь дипльоматичного корпусу; на бенкеті заступить його кардинал Гаспарі. — Італійська преса повідомляє, що весною відчинять у Фльоренції „Національну виставку історії науки". — Найбільшу електрівню в світі матиме місто Поган у Канаді; вона буде сильнішою від електрівні над Ніягарою. — Відомий російський письменник Осип Димов, що проживає у Берліні, після довшого побуту в Америці, оженився з А. Амфітеатровою. — Молодший Рокфелер має намір вибудувати в Єрусалимі археольоґічний музей. — Айнштайн дістане від Берліна дарунок на іменини: віллю на досмертний ужиток.

— Проти віз. У Парижі радив міжнародній туристичний конгрес з участю представників 20 народів. Він приняв одноголосну резолюцію, щоби звернутись до всіх урядів з пропозицією скасувати нарешті невигідне обмеження, залишене в спадщині після війни: обовязок видавати і діставати візи. Якби всі труднощі виїзду були в візі! Скажім, що всі держави скасують візи, а деякі на їх місце заведуть (чи задержуть) інші обмеження щодо виїзду...

— Шов і політика. Від якогось часу преса передавала звістки, буцім-то Бернард Шов, найздобніший англійський письменник, має дістати почесний титул „пера". Появились списки нових шляхоцьких достойників, але, річ ясна, імені Шова не було між ними. Питають його: що він думає про це. Шов відповів: „Зовсім не дивуюсь. Англійський уряд взагалі не має великого поняття про літературу. Найкращим доказом цього є факт, що багато членів уряду пише, а навіть друкує свої твори".

— Оживителі трупів. Московський професор Андреєв у розмові з американською „Юнайтед Прес" поділився подробицями своїх спроб над „оживленням трупів". Андреєв і його помічник Кулябко пересвідчені, що розвязка проблєми воскресення з мертвих це питання... найближчого часу. Умовиною оживлення людини є ненарушність серця і решти важних орґанів людського тіла. Недавно в присутности гуртка студентів проф. Андреєв робив такий експеримент: у серце покійного він влив деяку скількість розтвору Рінгер Льока і адреналіни. Серце нагло забилось і з уст покійного почули зітхання. Налякані студенти вибігли з авдиторії, але Андреєв продовжував експеримент і ствердив, що оживлене серце билось ще 20 хвилин. Такі експерименти роблені на собаках дали несподівані висліди. Одній оживленій собаці зробили операцію і вона прожила після неї більше тижня. Андреєв має другу собаку, яку вбивав отрутою і оживляв уже сім разів. Андреєв і Кулябко заявляють, що таким експериментам не можна придавати надмірного значіння. У більшости випадків людська смерть звязана з фактом, що важніші орґани знищені і тому наука не в силі воскресити таких трупів. Але, вони вірять, що в випадках, коли людський орґанізм зовсім незнищений, тоді можна в нього влити життєву енерґію.

— Скільки варта імператор після смерти? На це питання дасть відповідь ліцитація в Льондоні, на якій продаватимуть римську урну, що зберігає останки (попіл) римського імператора Севера. Урна є власністю князя Портленда. Ліцитація почнеться від суми 100.000 фунт. шт. — себ-то такої, за яку, хто зна, чи не можна би купити цілого живого короля, нпр. альбанського.

— Зайняття „Неділі". Останнє (11) число тижневика „Неділя" зайняло гродське староство за статтю про події в с. Жабчу на Волині та одну новинку. Супроти пізного доручення наказу зайняття, видавництво „Неділі" не було в спромозі випустити негайно другого накладу і тому просить нас повідомити читачів, що чергове число „Неділі" появиться на другий тиждень.

— Вечір східної музики та пісні відбудеться в суботу 16. березня заходом львівського відділу есперантистів і заходом тегеранського Т-ва есперантистів у салі львівського Міського Касина при Академічній вул. На вечорі буде співати між іншими і наша співачка п-і Іванна Гнилевичева. Початок **в год. 8-ій**, а не в 7-ій, як в нас було помилково подано.

Театри.

Кооператива „Український Театр“ під дир. Й. Стадника.

Неділя 17-го, г. 3·00 попол. „Ой не ходи Грицю“, народна драма на 5 дій. В ролі Хоми виступить п. Соколовський.

Неділя 17-го, г. 7·30 веч. „Мадам Батерфлай“, опера на 3 дії Дж. Пучіні.

Великий Міський Театр:

Субота 16-го г. 3·30 попол. „Поворот тата“, для молоді.

Субота 16-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б.“, комедія.

Неділя 17-го, г. 3·30 попол. „Бродвей“.

Неділя 17го, г. 7·30 веч. „Книжна довірів“.

Понеділок 18-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б.“.

Кіна.

„Аполльо“: „Любовна ніч засудженого“.

„Лев“: „Божеська жінка“, Ґрета Ґарбо.

„Оаза“: „Останній приказ“.

„Палас“: „Йошівара — кут розкошей“, Бриґ да Гельм і „Через тріх до щастя“, Л. Гарвей.

„Пан“: „Задля смерти“ (радянська фільма на основі повісти Леонідова).

„Фатаморгана“: „Карієра нинішнього молодця“.

„Химера“: „Студентський флірт“ і „Геройка арени“.

Програма радіо.

Неділя 17-го.

Льондон (358). 13·30–18·00. Військова орхестра. 18·45 Церковна кантата Баха.

Париж (1744). 12·45 Легкий концерт орхестри Льо ателі. 18·45 Пате. 20·30 Каварняний концерт.

Берлін (475,4). 16·00—18·00 Концерт муз. школи.

Мюнхен (536,7). 15·00 Норимберський хор; народні пісні. 20·00 Популярний концерт.

Відень (519,9). 11·00 Симфонічна орхестра. 16·00 Легкий концерт.

Лянгенберг (462,2). 20·00—22·30 Музика Штравса.

Будапешт (554,5). 17·25 Старі мадярські композитори (спів). 22·30 Вечірний концерт.

Москва (1450). 19.00 Концерт з „Дому праці“.

Харків (1680). 17·00 Літературно-мистецький журнал. 19·30—23·00 Музична трансмісія.

(1680) 17·00 Сільсько-господ. тиждень. 20·30 Початки лірики на Україні (відчит).

Мілян (504,2). 21·10 Опера з „Ля Скала“.

Варшава (1385,7). 13·15 Симфонічний концерт Фільгармонії. 2·30 Популярний концерт. 22·30 Дансінг „Оаза“.

Понеділок 18-го.

Льондон (358). 14·00 Музика з готелю Пікаділі. 20·45 Радіокабарет. 23·35 Китайський рецитал на флейті.

Париж (1744). Концерт 18·45 Пате.

Берлін (475,4). 16·30 Концерт (спів).

Мюнхен (536,7). 16·30 Квартет. 19·30 Легке тріо.

Відень (519,9) 19·30 Опера „Зачарована флейта“ Моцарта.

Ляйпціг (361,9). 20·00 Камерний концерт.

Гамбург (391,). 19·25 Оперетка „Мікадо“.

Лянгенберг (462,2). 20·00 „Ріголетто“.

Будапешт (554,5). 19·30 Концерт Фільгармонії. Циганська капеля.

Москва (1450). 16·00 Оперова музика.

Харків (477). 20·30-23·30 Музична трансмісія.

(1680), 20·00 Підвищення врожайности.

Варшава (1385,7). 12·10. Музика грамоф. плит.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Лідуся, донька Д-ра Ярослава і Лесі Пудилевичів з Бібрки, померла дня 12. березня ц. р. в Калуші 1626 1–1

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Скалат:
17.III. Казка Старого Млина.
18.III. Два злодії.
19.III. Вій.

Грималів:
20.III. Маруся Богуславка.
21.III. Казка Старого Млина.
22.III. Два злодії.
23.III. Вихрест.
24.III. Ой не ходи Грицю.

Товсте:
24.III. год. 3. попол. Маруся Богуславка.

Хоростків:
25.III. Маруся Богуславка.
26.III. Вій.
27.III. Казка Старого Млина.

Будзанів:
28.III. Маруся Богуславка.
29.III. Вій.
30.III. Вихрест.
31.III. Казка Старого Млина.

Теребовля:
1.IV. Базар.

Тернопіль:
2.IV. Базар.
3.VI. Воскресення.

Заходом Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молодю відбудеться дня 17. марта о год. 5-ій по пол. в салі „Бесіди“ відчит п. Д-р Дзеровича на тему „Артеріосклероза“. 1—1

Місто вінця на домовину бл. п. Андрія Кравсь-ого, отамана Української Галицької Армії, що помер дня 6 лютого ц. р. в Чернівцях, зложила Емілія Кадайська 30 зол. для українських інвалідів. 1624 1—1

40. Звичайні Загальні Збори Тов-а українських рем., пром. і торговців „ЗОРЯ“ у Львові, відбудуться в неділю дня 24. III. 1929 р. о год. 10-ій рано, у власній салі при вул. Вірменській ч. 25. Порядок нарад: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльности: а) Виділу, б) скарбника, в) адміністратора, г) бібльотекаря. 4) Звіт Контрольної Комісії з внесенням на уділення абсолюторії уступаючому Виділови. 5) Вибір нового Виділу. 6) Справа інвалідської ренти бувшому діяльному членові тов. II. Тиблючинському в Бродах. 7) Внесення й запити. — Колиб о означеній годині не явилося достаточне число членів вимагане статутом, відбудуться другі Заг. Збори в тій самій салі і з тим самим порядком нарад о годину пізніше з правом правосильности. — **Виділ.** 1627 1—2

З нагоди вінчання п. Вол. Казновського з п. Мар. Дяківською зложили гості на „Р. Ш.“ 50 зол. на руки п. Нат. Казновської. 1630 1—1

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи“ зложили ВПП.: Д-р Михайло і Олена Волошини 20 зол. місто гратуляційної депеші п. Катрусі з Стернюків Кагановичевій з приводу вінчання; І Пластовий Курінь ім. Сагайдачного, Львів 20 зол.; Львівський Пластовий Кіш 30 зол. з розпроданої прикраси на ялинку. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1628

До Адміністрації „Діла“ вплинули слідуючі жертви:

Академічний Дім. Богдана Тарнавська Улашківці, замість желань на іменини П. Н. Лепкому і П. Л. Тенницькому на школи зол. 5—. Філія Союза Українок, Старий Самбір, дохід з чайних вечерів на школи зол. 20·—. Анда з Рогозинських Байцакова, Арґентина зол. 10·—. Союз Українок, Чортків зол. 50·—. Осип Максимюк, Катовиці зол. 11·50. Т. Б., Львів зол. 8·—. Алєксандер Бакало, Варшава зол. 10.

Українські інваліди. Кружок Українських Студентів, Відень зол. 50—. Союз Українок, Цуків зол. 15·—. Читальня Просвіти, Цуків зол. 70·—. о. Н. Величковський, Базар зол. 5·—. Адвокат Чернявський, Коломия зол. 10·—. Анда з Рогозинських Байракова Арґентина зол. 10·—. Михайло Ребрик, Калуш зол. 5.

Політичні вязні. М. Базник, Вронів зол. 3·—. Анна Дембіцька, Залішики зол. 10·—. Подільський Голос від Н. Н. зол. 7—. Вол. Володимирський Самбір зол. 10·—. Секція Українських Студентів, Бучач, збірка на Маланч. чайнім вечері зол. 58·04. Д-р Михайло Фіцьо, Яворів зол. 3·50. Антін і Олена з Кліш-в Максимовичі, Варшава, з нагоди вінчання зол. 100. Збірка в Українськім Касині в Дрогобичи на Маланчинім вечері зол. 36·—. Анна Дембіцька, Залішики зол. 10·—.

Просвіта. Повіт. Союз кооп. ер., Борщів, Ювилейний Дар зол. 20·—. Янь Сорока, Лішня господ. 0·50. Інж. В. Дутка, Станиславів на школи зол. 5·—. о. Н. Величковський, Базар зол. 5·—. Д-р А. Гарасимів, Стрий, замісць святочних і новорічних желань зол. 5—. Адвокат Чернявський, Коломия зол. 10·—. Філія Союза Українок, Старий Самбір, дохід з чайних вечерів на школи зол. 10·—. Анда з Рогозинських Байракова, Арґентина зол. 10·—. о. Ст. Весоловський Теребовля на школи зол. 2·—. о. Чичилович, Кобильниця руська зол. 5·—. Дар Просвіті, Я. Бурачинський, Хойніце, Поморже зол. 20·—.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.